

Nagyvárad Estilap

A szerkesztésért felelős:
MARTON MANÓ főszerkesztő

Kiadóhivatal: Hegedűs Hirlapiroda
Szerkesztőség: Károly herceg (Szilágyi Dezső)-utca 6.

A kormánybiztos urak.

akiket a minisztérium az erdélyi és bánati bankok és iparvállalatok mellé nevez ki, előre megjósoljuk, csalódní fognak. Lekötelező udvariassággal fogják őket fogadni a vezérigazgatók és az igazgatóság tagjai. Beültetik őket a régi jó időkbeli megmaradt elegáns, angol kényelemmel berendezett igazgatósági szobába. Gondoskodni fognak szórakoztatásukról, rendelkezésére bocsátják a napilapokat is. De alaposan zavarba fognak jönni, ha a kormánybiztos urak hivatalos működéséről akarnak tájékozást szerezni. Mi lesz a feladatuk ezeknek az ellenőrző szerveknek? Mit akarnak tudni, látni, hallani? Ma, amikor minden igazgatósági ülés a leépítés, a munkacsökkentés súlyos problémájával foglalkozik, amikor néhány százezer lej készpénz előteremtése kétségbeesett gondokat okoz minden erdélyi és bánati bank, vagy iparvállalat vezetésének? Egyáltalában milyen biztosítékokat akar szerezni a kormány ezekkel a közgazdasági tényezőkkel szemben? Erre senki sem tud választ adni.

Az eddigi gazdasági politika, a sokféle deviza és valutarendelés, az adótörvény, a vám szabályzatok kiösmérhetetlenül bonyolult paragrafusai, a kereskedelem különféle korlátozásai már eddig is a legtökéletesebben biztosították a kormány befolyását mindenféle magánvállalkozás keretében és a regáti verseny lebirhatatlan konkurrenciáját. A kormánybiztosok számára nem maradt működési terület. Soha kevésbé aktuális nem volt ez az intézkedés, mint most, a legteljesebb pangás és üzletlenség szomorú korszakában. Ezért nincs is értelme, hogy érdeme szerint kritizáljuk a kormánybiztosok kinevezését. Ez az anakronizmus legfeljebb csak megdöbbentő tájékoztatásra vall.

Mert évekkal ezelőtt, a nagy konjunktúra idején már egyszer izgalmat keltett a Bratianu-kormány a kormánybiztosok kinevezésének tervével.

Akkor az egész Erdély közgazdasági élete tiltakozott a kísérlet ellen. Az egyéni kezdeményezés, a magántulajdonnak ez a páratlan korlátozása a román pénzügyi körökben is megütközést keltett. A Bratianu-kormány, látva az egysegesen megnyilvánuló közhangulatot, — el is állott ettől a szándékától. Fogalmunk sincs róla, mi indította az

Averescu-kormányt ennek az elejtett tervnek felmelegítésére. Bizonyos, hogy megütközés és a tiltakozás ma sem lesz kevésbé élénk, mint a Bratianu-kormány idején.

Annál is inkább, mert a kinevezések váratlanul következtek be. A hivatalos lap szeptember 12-iki száma, hivatkozva a különleges gazdasági bizottság (Comisia Speciala Economica) javaslatára, már közli is két kormánybiztos ki-

rendelését. Senki sem tudja, mi lesz a hatáskörük, mi lesz a feladatuk, javadalmazásuk és megbízatásuk. Csak egyszerűen kiküldték őket, mintahogy előreláthatólag ki fognak nevezni még másokat is.

Talán nem is olyan nagy baj lesz. A kormánybiztos urak bizonyára becsületesen és lelkiismeretesen fogják fel hivatásukat. Személyesen meg fognak győződni arról, hogy a gazdasági helyzet tarthatatlan.

Még ezen a héten lefokozzák a cseh vezérkari főnököket

Nem erősítették meg a csehországi forradalomról szóló híreket — A prágai kormánylap leleplezései a fascistákról

Bukaresti jelentések nyomán ma az egész erdélyi sajtó arról ír, hogy

Csehszlovákiában kitört a forradalom.

A hírt Bukarest valószínűleg Párisból, magánforrásból kapta, mert a bukaresti lapok már azt is közlik, hogy

a francia külügyminisztériumnak semmi tudomása sincsen a csehszlovákiai forradalomról.

A helyzet tehát a csehszlovák köztársaságban, ha forradalomról nem lehet beszélni,

mindenesetre rendkívül változós.

Az Estilap részletesen beszámolt a cseh politikai életnek azokról a botrányairól, amelyek az egész művelt világ közvéleményét foglalkoztatták. A cseh hadsereg vezérkari főnökének, az őrmesterekből tábornokká vedlett Gajdá-nak üzletemei, amelyek közt

a Szovjet-Oroszország számára való kémkedés kimagasló szerepet játszik;

továbbá a fascista tábor kiméletlen támadásai Benés dr. külügyminiszter, sőt Masaryk köztársasági elnök ellen; a hajszá, amit hamis orvosi bizonyítványok és vérbajleletek segítségével Stribrny volt miniszter ellen folytatnak, — mindezek a jelenségek, ha nem is a forradalom, de legalább a szesz és rothasztó káosz árnyékát vetik előre.

A párisi sajtóban elterjedt forradalmi hírekkel és a cseh fascista akcióival alaposan foglalkozik a cseh külügyminiszter félihivatalosa, a Csezske Slovo is. Ezt írja a cseh lap:

— A cseh fascizmus a szlovák vidéken és Morvaországban nem tud gyökeret verni, de annál erő-

sebb a szűkebb Csehországban, főleg pedig Prága környékén.

A fascisták katonailag vannak szervezve és rendszeres

lövőgyakorlatokat tartanak, amelyeket állandóan látogat Gajda tábornok.

Legnagyobb támaszuk az új földbirtokosok,

az egykori hűbéruradalmak tulajdonosai (az agrárreform révén jutottak a földhöz), akik

a fascista csoportot anyagilag is segítéyzik.

Főemberük: Hodzsa Milán, az ismert szlovák politikus; köztársas-

sági elnökjelöltjük pedig Csehország egyik leggazdagabb embere.

A Rude Pravo című prágai lap szerint

Gajda volt vezérkari főnököt még ezen a héten lefokozzák

és pedig nem a kémkedés miatt, mert e vádat hadbíróság fogja tisztázni. — hanem azért, mert

minősítési táblázatába valótlán személyi adatokat jegyzett be és a bigámia büntetést is bebizonyítottan elkövette.

Különben a legközelebbi napok folyamán döntő fordulatok lesznek minden irányban.

Kegyelelmet kapott a spanyol tisztí lázadás egyik vezetője

— Az Estilap eredeti távirata —

Madridból jelentik: A diktatura ellen fellázadt katonatisztek és tanárok felett tegnap ítékezett a segóviai haditörvényszék és a tüzéségi főiskola parancsnokát, aki a lázadásban előljárt, halálra ítélte. Harminc tanár fogházbüntetést kapott. Az ezredes halálbüntetését a király életfogytiglani börtönrre változtatta.

Goga belügyminiszter hazaérkezett Olaszországból

Goga Oktavian belügyminiszter, aki tudvalevőleg Karlsbadban üdült, majd Olaszországba ment, ahol Averescu tábornok miniszterelnökkel együtt folytatott tárgyalásokat, ma éjjel Bihar-püspöki felől automobilon hazaérkezett. A belügyminiszter

autója éjjel 11 órakor érkezett a várad pályaudvarra, ahol már várt rá szalonkocsija. A miniszter megérkezése után nyomban szalonkocsijába ment és az éjszakát ott töltötte. — Reggel hat órakor tovább utazott Csucs felé.

Dorian-Filmszínház

Ma, szerdán
ünnepélyes bemutató
5, 7 és 9 órákor

Rodolpho Valentino
leghatalmasabb alakítása

**Figaró
ő felsége**

10 nagy felvonásban.
A női főszerepben: Bebe Daniels és Louise Wilson.
Pazar kiállítás: Valentino viv és csókol — A „Sevillai borbély” és „Figaró esküvője” zenéjével
Biztosítsa idejében helyét.

Időjárás

Megint derűs kék ég nyári nevetése zeng a világ fölött.

Prognózis: Változatlan meleg, nyári napok, esténként hűsüléssel.

A nyomorultak

Teljesen új felvétel.
Nem azonos a régivel.

Mi újság?

* A vasuti jegy ára a határ-állomásig. A Hegedüs Hírlap-iroda menetjegyesztálya közli, hogy az új vasuti díjszabás mára, 15-ére virradó éjszakán 12 órákor életbelépett. Egyidejűleg közli a menetjegyesztálya, hogy a nagyváradi-bihar-püspöki relációban az expressz vonat díjszabása csak igen kevésse drágult és pedig: első osztályú jegy 84 lej; második osztályú jegy 59 lej.

* Visszautasította a belügy-minisztérium a biharmegyei tanács ellen beadott kontesztációt. Mint a Diminea-tában olvassuk, a belügyminisztérium visszautasította a biharmegyei tanács megalakulása ellen beadott kontesztációt.

* Az Erdélyi Róm. Kath. Népszövetség nagyváradi tagozata szeptember 19-én, vasárnap délután 5 órákor közgyűlést tart a Kath. Kőr nagytermében. A közgyűlés igen népesnek mutatkozik, bizonyára meg fog jelenni Nagyváradi kath. társadalma, hogy ezáltal is demonstráljon a szövetség céljainak előmozdítása mellett. — Tudvalevőleg az Erdélyi Róm. Kath. Népszövetség, —

melynek országos elnöke Szilágyi Dózsa premontrei kanonok, — a népet akarja nevelni, elő akarja mozditani a nép gazdasági érdekeit. Társadalmi különbség nélkül egy lelkes táborban egyesíti az egész katolikus világot: a gazdagot, a szegényt, a tanult és egyszerű embert, földbirtokost, hivatalnokot, kereskedőt, nagy és kisiparost és az alkalmazottakat. Mindenelőtt füzeteket, röpiratokat ad, hogy felvilágosítson, neveljen, összetartsa. A férfiak rendes, a nők pártoló tagjai lehetnek. Akit egyházának, fájának, családjának, embertársainak sorsa érdekel, az okvetlen ott lesz ezen a nagygyűlésen, melynek tárgysorozata igen tanulságos. Dr Karácsonyi János c. püspök megnyitja után újjáalakul az elnökség, a tisztikar s a választmány, ezután Szilágyi M. Dózsa országos elnök és dr Popity János ügyvéd fognak korunk legégetőbb kérdéséről beszélni.

* **Templomgyertya.** Glória és Auróra gyártmányu legolcsóbban Weinstein fűszerkereskedésében, Zöldfa-u. 15.

* **Tragikus halál.** Megrendítő haláleset hírt hozta a táviró Budapestről. Herskovits Gyula ismert nagyváradi kereskedő a magyar fővárosban lakó fia látogatására néhány héttel ezelőtt utazott el Nagyváradról. Az öreg úr Pesten hirtelen rosszul lett és fia karjai között meghalt. A tragikus csapástól mélyen lesújtott család Herskovits Gyula holttestét hazaszállíttatta és ma délután 3 órákor a velencei sírkertben nemrég elhunyt felesége mellé helyezik örök nyugalomra. Az elhunyt Herskovits Gyula 68 éves volt, és Holban tábornok (v. Széles)-utca 14 sz. alatt lakott.

Az 1926-os francia filmgyártásának leghatalmasabb alkotása

A nyomorultak

amely a modern filmtechnika minden vívmányát bemutatja

A gazdag Weiszt meghívták egy bank élére vezérigazgató-nak. Örömprevese siet haza és azt mondja a feleségének:

— Róza, Róza, végre elértem, ami után már tíz éve vágyakozom.

— Lehetséges az? — szólt az asszony érzékenyen a nyakába borulva — egy bírósági eljárás sincs már ellened folyamatban?

* **Eltűnt otthonról egy tizenhároméves kislány.** Szentmiklóssy Imre borsi lakos ma bejelentette a rendőrségen, hogy nevelt leánya, Horváth Rozália 13 éves leány tegnap szülei lakásáról eltűnt. A kis leány állítólag egy urihölgy társaságában távozott hazulról és nyomaveszett. A rendőrség bevezette a nyomozást.

Atlantic nyári mozgó

6 és negyed 10 órákor

Apollo mozgó

5, 7 és 9 órákor

Ma, szerdán utoljára

Segítség! milliomos vagyok

Koline legszebb filmje

Koline mellett Charles Vanel, Helene Darly „A rejtelmek háza” együttese játszik.

Holnap

Ne vidd az asszonyt kísértésbe

Izgalmas dráma 6 hosszú felvon.
Alfred Abelle a főszerepben.

**Elsőrendű selyem flór
női harisnya
divatszineken
107 Lei a
Hófehérke áruházban
Sas-palota 2565-1**

**A legszebb kilátás
az Adriai-tengerre
Abbáziában az Ele-
na-penzióból nyílik**

Ötezer angol és kínai halála egy büntetőexpedíció harcaiban

— Az Estilap eredeti távirata —

Az amerikai és japán jelentések csak most számolnak be az angolok Vanashienbe küldött első büntető expedíciójáról, amely

a kínai történelemnek — a jelentések szerint — legvéresebb harca volt.

A kínaiak megöltek három angol tengerésztestet és ez ötezer kínai és angol katonára életébe került az expedíció során.

A kínaiak erre angol kereskedelmi hajók visszatartásával és a hajók személyzetének fogságba hurcolásával álltak bosszút.

A londoni Morning Post Sanghaiból most egy újabb Varashienbe irányuló angol expedícióról tesz jelentést. Az expedícióban hat csatahajó vesz részt. Az indulás időpontja már elhatározott.

Lloyd George a zsidók hazaszeretetéről

— Az Estilap eredeti távirata —

Manchesterből jelentik: Derben városában a zsidó diákok egyetemi közti szövetségének nyári tanfolyamán Lloyd George, aki ott látogatónak járt, a következő kijelentést tette:

— Soha életemben nem találkoztam még senkivel, aki az országot, ahol él, izzóbb hazafissággal szerette volna, mint a zsidó nép. A világháború idején több mint két éven át volt rajtam e birodalom erői leg-

Nagy tévedés azt hinni, hogy egy faj azért, mert nemzetközi, nem lehet egyben jó nemzeti is.

Keyman szinkör

ma mutatja be 5, 7 és 9 órákor

A puszta virága

Fanamet filmsláger 8 ielv.

Főszerepben: COLLEN MOORE

Jön:

Jön:

A lélek órása

Lóth Ilia

**Délután fél 4 órákor fel-
ül Nagyváradon a pesti
gyorsra és másnap dél-
után 2 órákor már Ab-
báziában van. Az Elena-
penzióba szálljon.**

A nyomorultak

Hatalmas slágerfilm főszerepeit:
Gabriel Gabrio, Sandra Milovanoff, Jean Toulout a francia filmművészet legjelesebbjei játsszák

**Victor Hugo
legszebb regénye**

Nyomorultak

**Victor Hugo
legszebb regénye**

A mozi forradalma

Megszűnnek a filmek — A plasztikus képek problémája — Előadás délelőtt tizenegy-től éjjel kettőig — A valóság borzalmai vászonra vetítve

A mai mozi lassanként kezd kimenni a divatból. A publikum már csak a legjobb, legzámakosabb, vagy legszórakoztatóbb filmekre kíváncsi. A késleltető menő konkurencia különösen a világ városokban, napról-napra ehezében tudja a közönséget a moziba becsalni. Hiába minden reklám, a publikum újat követel, szenzációkat, idegborzongatót, meglepetést.

A mozi ma már valóságos nagyhatalom. Módiában és hatalmában áll mozgósítani a legelső zseniket, a legkiválóbb művészeket és a legvakmerőbb zsonglőröket. Művészet és tudomány összefogva most készíti elő a mozi forradalmát, vagy ha jobban tetszik, a mozi reneszánszát. A legelőkelőbb világiapok hasábkon keresztül foglalkoznak ezekkel az újításokkal, amelyek, ki tudja, talán már a legközelebb kikerülnek a kísérleti műhelyekből.

A színes mozi, a beszélő mozi, ma már nem probléma. Bizonyos, hogy minden ilyen kísérlet csődöt mondott, a közönség nem veszi be a mesterséges és izléstelen trükköket. De élő valósággá lett a plasztikus mozi. Egész darabokat játszanak le, amelyek a valóság legteljesebb illúzióját keltik fel. Christian Sementiz, a plasztikus filmek feltalálója, akinek neve most indult el világhódító körútra. Az első újítás az, hogy a filmek teljesen megszűnnek. A robbanó, tűzveszélyes, gyorsan elhasználódó celluloid filmek helyett különféle célra preparált fémlemezekre fényképezik a jeleneteket. Ez a fémlemez elpusztíthatatlan és mindig meglepően éles képet ad. Ezekre a fémfilmekre veszik fel a plasztikus képeket, egészen új felvevő gépekkel.

Minden mozdulatot egyszerre négy gépen rögzítenek meg. Két felvevő gép jobbról, kettő balról működik. Az ember plasztikus látásának megfelelően a jobb és bal szemszögből fényképezik le a jeleneteket. A képek, amelyek így készülnek, nem is hasonlíthatók a mostani mozifilmetekhez. Minden alak valóságos testiséget nyer a perspektíva megszólalásig hű lesz. Nincs szükség a filmek mozgatóására, a különböző sikokkal valló mesterséges produkcióra. Mert minden a térben történik, a négy, egyszerre felvett képből egyetlen felvételt kerül vászonra. Sőt maga a vászon is már halálra van ítélve. Ha a plasztikus mozi a közönség elé kerül, valóságos színpadon, minden irányban nyílt horizonton, a térben fognak lejátszódni a legszenzációsabb mozi-jelenetek.

A mozi külső képe is megváltozik. Nem lesz többé tűzveszélyes — a fémlemezek nem gyúlékonyak. Minden moziban szabad lesz a dohányzás. A filmek pergetéséhez nem kell többé gépész. A film automatikusan váltja önmagát. Az előadások már délelőtt tizenegy-órakor megkezdődnek és szünet nélkül éjjel 2-ig tartanak. A jegyek nem előadásokra, hanem időtartamra szólnak. Mindenki megválthatja a jegvét tetszés szerinti időre. A jegyszedő villamoszerkezetet állít be, amely önmagától jelzi, hogy mikor jár le a jegy. Egy kis berregés figyelmezteti az illetőt, hogy a jobb közép második sor szőlve huszonhatodik ülés jegye lejárt, a néző helyet ad

a következőnek...

Ez az újítás hadat üzen az összefüggő nagy filmdaraboknak is. A modern közönség idegrendszerre jobban van berendezkedve a rövid lejáratu jelenetekhez, a groteszk, egzotikus, vagy borzalmas szcenáriumokhoz. Nagyon érdekes, hogy a mesterséges trükkök már egyáltalában nem hatnak. A borzalmas pillanatoknak valóságosnak kell lenniük. Az autógázolás, a vasúti katasztrófa, a színházégetés, a tömegek rémülete csak akkor hat, ha nem mesterségesen van berendezve. A halál pillanata, a végső kétségbeesett rémület éppen úgy izgatja a modern publikumot, mint a gladiátorok harca, vagy az állatviadatok a római császárság alatt. De csak akkor, ha tökéletes az illúziója, ha

tudja, hogy nem mesterséges a rendezés, nem moztírukk a katasztrófa és nem ügyes színész az, aki megjátssza a szerencsétlenséget.

Az amerikai nagy filmvállalatok már is állandó készültségeket állítanak fel, akár a mentők. Akárhonnan érkezik hír valamilyen szerencsétlenségről, az operatőrök száz kilométeres gyorsasággal, ha kell repülőgépen érkeznek meg a katasztrófa színhelyére. Akárhányszor megtörténik, hogy a filmoperatőrök előbb kezdik meg működésüket, mint a mentők. Ezeknek a borzalmas pillanatoknak eddig mindig hallatlan sikerük volt. Ki tudja, talán nem is a publikum gyermekiesen kegyetlen és perverz ösztönének köszönhető ez a siker. Lehet, hogy inkább annak az óhajának, hogy a mozi tényleg szemléltető, megkapó és hű regisztrálója legyen minden igazán szenzációs világeseménynek, a mai limonádés, kifakult és megunt mozi romanticizmus helyett...

A legutóbbi huzás

főnyereményét, ötezer lelt Moldován János gazdálkodó (Farkastelep) nyerte meg.

Az összes díjakat pénteken, szeptember 17-én délután négy órakor a kiadói hivatalban (Hegedüs Hirlapiroda) osztjuk ki.

Kérjük a szerencsés nyerőket, hogy okvetlenül és pontosan jelenjenek meg.

Mindenki vegyen részt a hetedik sorsolási cikluson.

Most azokra kerül a sor, akik eddig még nem nyertek.

Kisérleje meg

az Estilap sorsolásaiban még senki sem csalódott.

Akinek sorsjegye nincs, az nem is nyerhet.

Sorsjegyet pedig mindenki ingyen kap, aki rendszeresen megveszi és elteszi az Estilapot.

Mindenki tudja, hogy ez nem üres reklám.

Még csak szerencse sem kell hozzá, mert mindenkire sor kerül.

A hatóságok intézkedései a váradi tifusz elharapódzása ellen

A váradi tifuszjárvány miatt — mint illetékes helyen ismételtén kijelentik — nincsen ok aggodalomra. De hozzátesszük, hogy nemcsak a hatóságoknak, hanem a nagyközönségnek is föl kell készülnie a veszedelemmel szemben. Dr. Maior László városi főorvos az Estilap utján figyelmezteti a közönséget, hogy

a kútvizet sem ivásra, sem mosakodásra használni nem szabad,

ha csak előbb fel nem forralják. A hatóságoknak nem áll módjukban minden egyes kútát megvizsgálni, éppen ezért szükség van erre az óvintézkedésre. Miután egyik legutóbbi számunkban felhívtuk a figyelmet a — különösen tifuszjárvány idején — fontos tennivalókra, azt az információt kaptuk, hogy a főorvos már többször interveniált a városi tanácsnál ezek megvalósítása érdekében.

— Ez az eset áll fenn — ugymond Maior dr — az utcák öntözése tekintetében is. Véleményem szerint csak

két öntöző traktort kellene beszerezni, hogy a város

főbb vonatait naponta meg lehessen öntözni.

— Annak idején aziránt is hiába szólaltam fel, hogy a nagypiaci új bódékba az élelmiszer-árusokat telepítsék be. Ez elsőrendű közegészségügyi követelmény lett volna, mégis inkább a csizmadiákat és a szűrkeszítőket helyezték el azzal, hogy majd a felépítendő vásáresarnokban azok is he-

Kelet-Európa legjobb futballcsapata mérkőzik vasárnap Nagyváradon

Az idei labdarúgó szezon nem szűkölködött gazdag eseményekben, a váradi kombinált az ittjárt vendégcsapatok legkiválóbbjainak mutatta meg az oroszánkörmeit, de talán nagyobb kíváncsisággal mérkőzést a váradi publikum még nem várt, mint a vasárnapit, mikor Kelet-Európa legjobb csapata, a temesvári Kinizsi méri össze erejét Várad legjobb tizenegyével.

A Kinizsi ma a világ első tíz csapata közt foglal helyet

és egészen bizonyos, hogy Várad válogatottja kitesz magáért, hogy ellenfeléhez méltó formát mutasson.

A nagy érdeklődésre való tekintettel a mérkőzést rendező

lyet kapnak. Több előterjesztést tettem annak érdekében is, hogy a város kötelezze a háztulajdonosokat angol cölösetek építésére. Ezt különben a szabályrendelet is előírja ott, ahol az utca csatornázva van. Előterjesztésemet azonban

mindig azzal utasították el, hogy a városnak nincsen pénze.

Érdeklődtünk a vármegyei főorvosi hivatalnál is, ahol azt a felvilágosítást kaptuk, hogy

a megyében csak szórva-nyosan vannak tifuszos megbetegedések.

Járványról azonban egyáltalában nem lehet szó. Az orvosokat mindenesetre utasítottuk, hogy a szükséges intézkedéseket tegyék meg.

Olyan házakból, ahol tifuszos megbetegedés történt, eltöltöttük a tejszállítást,

sőt olyan falvakból, ahol több tifuszeset történt, csak igazolvánnyal lehet tejet kiszállítani.

— Általában, — jegyezte meg előttünk dr. Kassay Kálmán h. főorvos — a vidéket szokták azzal vádolni, hogy behozza a tifuszt a városba. Ellenkezőleg, a falusi ember nem igen mozdul ki az otthonából, míg a városi mindenfelé utazik.

A környék részéről tehát nem fenyegeti veszély a várost.

Rendelet az orvosokhoz.

Dr. Maior László városi főorvos ma az Estilap utján a következő rendeletet adta ki:

„Felhívom Oradea város területén működő összes gyakorló orvos urakat, hogy leg-sürgősebben jelentsék be a városi tisztii főorvosi hivatalhoz a fertőző betegségeket, valamint a fertőzésre gyanús eseteket is, — „Gyanus” jelzéssel, — hogy a hivatal a ragály terjedésének megállítására vonatkozó intézkedéseit idejekorán megtehesse.”

Megnyílt az Iparos Pincevendéglő

az Ipartestület házában, ahol olcsón és jól lehet étkezni. Zónareggeli 1 pohár sörrel 18 lei. 1 pohár sör 9 lei. Abonenseket olcsón elfogadok.

Teljes pártfogást kér
A TULAJDONOS

Terjed a fűzőviselet a férfiak közt

A párisi fűzőiparosok elnökének furcsa megállapításai

Párisból írják, hogy a fűzőkészítők a minap tartották meg évi rendes közgyűlésüket. Az elnök örömmel állapította meg megnyitóbeszédében, hogy a fűzőipar ismét fellendül.

Az elnök statisztikai adatokkal igazolta, miképpen zsugorodott össze évről-évre a fűzőipar.

— A háború után, azonban — folytatta élénk hangon — majdnem villámszerű gyorsasággal változás állott be. Hangsúlyoznom kell, nem a nők karolták fel a fűzőt. A férfiak azok, akik felismerték a fűző szükséges voltát.

Elmondotta az elnök, hogy évről-évre mind több férfi hódol a fűződivatnak. Különösen az elhízásra hajló férfiak azok, akik fűzőt viselnek.

— Sokkal inkább fellendülne üzletünk — ugymond, — ha a férfiak nem volnának oly szemérmesek. Az utszéli közfellegés természetesen találta, hogy a nő fűzőt öltött magára, de gunyosan mosolyog azon a férfin, aki befordul egy fűzőüzletbe. Ha ez nem volna így, legalább tízszer annyi férfi viselne fűzőt. Erős a meggyőződés azonban, hogy a közfellegés lassankint megváltozik s természetesen fogja találni, ha a férfi fűző segítségével teszi tetszetőssé természetét.

Részletes adatokat sorolt fel arról, hogy milyen szegénylősek a férfiak. Ha egy férfi bejön a fűzőüzletbe, nem mondja meg nyíltan, hogy kerek egy fűzőt. Irulva-pirulva s szemet lesültsve áll az elárutónő elé s rendszerint azzal kezd, hogy az orvos a mája vagy a lépe rendellenességét állapította meg.

— Azt ajánlotta tehát az orvosom, — folytatja a férfi még mindig pirulva és dadogva, — hogy valamivel támasszam alá ezt a testrészemet. Azt gondoltam tehát, hogy egy fűző...

Az elnök azzal fejezte be megnyitóját, hogy reméli, hogy a legközelebbi közgyűlésen már a férfiak szemérmecskénységéről számolhat be.

— Ha a férfiak bátrabbak lesznek — fejezte be beszédét, — akkor a fűzőipar olyan virágzásnak indul, amilyenre még a múlt század nvolevanas éveiben sem volt példa. Isten áldása kísérje munkánkat.

Férfiszövegek, finom kivitelben, kabátelmék és hozzávalók dusan felszerelt raktára LEITNER MÁRTON Rt-nál.

Ha olcsóért akar

gyermekmellényt, pulóvert és kabátot beszerezni, keresse fel vételekötelezettség nélkül

KLEIN VILMOS
céget, Regele Ferdinand 3.

Reklám flanel, pazar választékban 33 Leiert LEITNER MÁRTON Rt-nál.

Befolyásolja-e a rádió az időjárást?

Az utóbbi időben a külföldi sajtóban megjelent cikkek és hírek nyomán a belföldi lapok nagy része is foglalkozott azzal a kérdéssel, hogy befolyásolja-e a rádió az időjárást. Sajnálatos, hogy a megállapításon, hogy e cikkek majdnem kivétel nélkül egyoldalú információk alapulnak és ezekben a rádiót majdnem olyan szempontból nézik, mint egy századdal ezelőtti vasutat. Pedig a rádióhullámokat nem lehet kerítések közé szorítani, mint a vasúti sínpárt.

Lássuk csak mivel is vádolják a rádiót? A rádió-feladóról kiinduló hullámok olyképen alakítják a légköri viszonyokat, hogy e viszonyok abnormálissá válnak, egyszerűen szólva az elektromos hullámok állandó esőt, zivatart váltanak ki. Azok közé, akik ezt a vádat hangoztatják, tartozik Painlevé, az ismert francia fizikus is, aki kísérletekkel igyekszik bizonyítani ezt.

Tavaly és tavalyelőtt hasonló vádakkal illették a rádiót külföldön és most ismét csak azt felelhetem, amit már előttem mások is elmondtak annakidején, t. i. hogy az utóbbi években felállított rádió-feladók, valamint az összes létező rádió-feladók energiája együttvéve is oly csekély, hogy a légköri elektromossághoz viszonyítva, számba sem jöhet. Nem elegendő azt megállapítani, hogy a rádió okozza a rossz időjárást, mert véletlenül a rádió terjedésének ideje összeesik ezzel, bizonyítani is kell tudni az állításokat, eddig pedig még komoly bizonyíték nem hangzott el.

Painlevé ugyan kísérletekkel mutatta be, hogy elektromos hullámok keltésekor laboratóriumában páráréteg rakodott le, azonban e kísérlet helyessége, illetve igazsága még bizonyítva nincsen és ha e kísérletek csakugyan a lapok által jelzett eredménnyel végződnek, még mindig nem bizonyítanak semmit, mert ami egy jól elzárt laboratóriumban, tehát kis területen lehetséges volt, ez nem biztosan lehetséges kint a szabadban, különösen ha arra gondolunk, hogy az elektromos hullámok a feladótól távolodva mindig gyengébbek és a rádió felvevő készülékkel milliómód volt feszültségű áramot fogunk fel. Nehezen képzelhető el, hogy ezek a kis feszültségű áramok valamilyen befolyással lennének a légköri kísérletekkel keletkező sok-sok ezer volt feszültségű áramokra.

Sir Oliver Lodge már évekkel ezelőtti kísérletekkel laboratóriumában elosztatta a mesterséges ködöt, de még a mai napig sem sikerült neki a híres londoni ködöt enyhíteni, tehát ha valami a laboratóriumban lehetséges, még nem jelenti azt, hogy az a gyakorlatban is használható, vagy igaz.

A vádaskodók egy része más alapon támadja meg a rádiót. Szerintük nem a feladó állomások által kisugárzott energia az, amely az időjárást befolyásolja, hanem a sok millió rádió-felvevőkészülék antennája. Azt mondják, hogy ez a sok antenna levezeti, illetve megsemmisíti a magasabb légré-

tegek és a föld közötti feszültség differenciát és így módon esőt okoz, tekintve, hogy a feszültség-differenciák megszűnésekor a levegőben levő víz molekulák esőcseppekben egyesülve hullanak le.

Ez a teoria is hamis. A rádió készülék antennái legnagyobbbrészt csak cca. 20 méter magasak. Ez a kis magasság pedig nem befolyásolja a magasabb légrétegeket. De az összes antennadrótok együttvéve sem jöhetnek figyelembe a sokkal nagyobb tömeget képviselő vasoszlopok és vasépítmények miatt. Amerikában, Európában pedig Angliában, Franciaországban, Németországban csak vasszerkezetű házakat építenek és ezek, valamint a villámhárítók magasságuk folytán, ha egyáltalában valamilyen hatást gyakorolnak a légkörre, úgy tömegük folytán ez a hatás nagyobb, mint az antennáké.

Ha a meteorologia történetében visszatekintünk, úgy azt látjuk, hogy az időjárás rendjében mindig fordultak elő kisebb-nagyobb változások, rendellenességek, melyek sokszor évtizedekig tartottak. Mindig akadtak, akik a rendellenesség okát valamiben megtalálták. Volt idő, amikor az időjárás rendellenességéért a boszorkányokat, az aranycsímálókat, háborukat okozták, most pedig a rádióra került a sor.

A légköri elektromosság és az elektromos hullámok vizsgálása ma még a sötétben való botorkálás, csak nagyon messzire tőlünk pislog egy gyufaszál fel-fellobbanó lángja, melynek fénye mellett, ha néha-néha meg is lehet látni valamit, biztosat senki sem mondhat. Az elektromos hullámok terjedésének vizsgálata ma még legnagyobbbrészt teoriákon, feltevéseken nyugszik és teljesen relatív. Nemcsak téves, hanem káros is olyan kijelentés — jöjjön az hozzáértő vagy hozzá nem értő szájáról — mely az időjárás rendellenességéért a rádiót okozza, mert ilyen kijelentések a rádióknak és így módon — közvetve — a kultúra terjedésének ártanak.

Adorján Pál.

Parfumeria
DIANA
Piața Mihai Viteazul 6. Sz.
(Nagyipiac-tér)
Kereskedelmi Csarnok palota

Legolcsóbb bevásárlási forrás az összes külföldi **parfümök**, kölni vizek, **szappanok**, gummiárúk és háztartási cikkekben

Tessék meglekinteni!

Vásznak, chiffonok, damasztok, étkezőkészletek a legmegbízhatóbb minőségben LEITNER MÁRTON Rt-nál.

x Moderne Welt szeptemberi száma 100 Lei, előző havi számát ráadásul adja a Hege. dius Hirlapiroda.

Női kabátok

legolcsóbban

Weber, Model-Aruház

Vlahuța (Szeni János)-utca 6. Sz.

Kitűnő asztali bor
1 liter

továbbra is

18.— lei

Vasile Conta (Halász)-utca 43.

Mit tapasztalt tizenkét-ezer méternyi magasságban egy aviatikus

Párisból írják: Jean Callizo francia aviatikus rekordot teremtett a magassági repülésben

12.442 méternyi magasságba sikerült fölszállnia, tehát 376 méterrel verte le az eddigi magassági világrekordot.

Elmondotta egy párisi újságíró, hogy mit tapasztalt e nevezetes fölszállása alkalmával.

— Kétezer méternyi magasságban — mondotta — már eltakartak előlem a felhők a kilátást, de egyszerre nyílást vettem észre kelet felé, de mire odaértem, a felhők ismét összezsugorodtak és északra felé lett tiszta az ég. Feljebb szálltam és három ezer méternyi magasságban derült ég alá jutottam, ahonnan sötét foltokat pillantottam meg a földön. Városok voltak. A folyók ezüst szalagoknak látszottak. Később, amikor még feljebb jutottam, olyanak láttam alattam a földet, mintha sötétbarna csésze lett volna. Mikor még magasabbra szálltam, a köd már mindent eltakart előlem. Ezután csak az eget láthattam.

A levegő a magasban mindig ritkább és ritkább lett. Már ezeröttszáz méteren felül kénytelen voltam fölvenni az oxigén-álarcot.

Gyönyörű, ragyogóan világos volt odafenn a levegő, de rettenetesen hideg. Utolsó megfigyelésemkor — kilencezer méternyi magasságban — 47—50 Celsius-fokot mutatott zéró alatt a hőmérő, melyet azonban már csak 11.500 méternyi magasságban használhattam utoljára, mert ezután a higany belesüllyedt a rájába. A hideg miatt, négy pár kesztyűt huztam kezemre: egyet papirosból, egyet selyemből, egyet gyapjuból, egyet pedig bőrből. Ujjaim mégis megbénultak. Lábamon vastag papiroscharisnya volt, cipőm pedig gyapjuval volt bélelve. Testemet papiros alsóruha és vastag gyapjuruha fedte, mégis reszkettem a nagy hidegben, mely különösen homlokomat és nyakszirtemet marta rettenetesen.

— ŐSZI — KALAPUJDONSÁGOK ROTH M. UTÓDÁ-nál

Előlegben már

meg is kapták Nagyvárad tisztviselői a 15 százalékos fizetésjavítást.

Hétfőn megjelent számunkban rossz értesülés folytán azt írtuk, hogy Nagyvárad tisztviselői mindaddig nem kapják meg a fizetésjavítást, amíg a közigazgatási tisztviselők fizetésrendezési akciója országos elintézkést nem nyer.

Benedek Aladár pénzügyi tanácsnok kijelentette munkatársunknak, hogy a nagyváradai tisztviselők számára a miniszteriumban sikerült jóváhagyatni a 15 százalékos fizetésemelést.

A városi pénztár ezt a fizetés többletet előlegként már tegnap ki is utalta.

Kié a kapukulcs és a fekete kalap?

A rendőrségen az utóbbi napok zajos hangulata után, ma újra ünnepi csend van. Egynehány apró csirketolvaj izzad a detektívek előtt, azonkívül nincs semmi. A kíváncsi újságírók elégtelenül távoznak a hivatali szobákból és állandó menedékként a rendőri sajtóiroda kék könyvét lapozzák fel, hátha ott rejtőzik valami eseményféle, amivel az olvasó szenzációéhségét csillapítani lehet. Szépen cirkalmazott betűk kéklenc a könyvből, pár soros értesítések, amelyeket a fantáziának kell eseménnyé dagasztani. Mára azonban még ilyen sincsen, mindössze egy mondat huzódik meg a mai dátum alatt, szürke, unalmas hír:

Találtatott egy kapukulcs és egy férfi fekete kalap. Tulajdonosa átveheti az I. em. 16. alatt.

Hová lett a kapukulcs és fekete kalap tulajdonosa, öngyilkosságot követett el, megölték, kifosztották, vagy csak részegségében felejtődött ott? Erre talán csak másnap fog fény derülni, ha közben a tulajdonosuk nem jelentkezik.

Atmeneti kabát
Férfi öltöny
Börkabát
legjobb kivitelben,
legolcsóbb árban

MENDEL

Regele Ferdinand
(Rákóczi-ut) 3.

Egy német diplomata nyilatkozott Genfben az Estilapnak

Magyarország és Jugoszlávia enyhülő viszonyáról és a várható fejleményekről

— Saját tudósítónktól —

A Genfben tanácskozó diplomaták szokatlan élénkséggel foglalkoztak a magyar-jugoszláv közeledés kérdésével, melyet eléggé megérettnek tartanak arra, hogy széles medrű diskusszió alapjául fogadják. Angol és olasz hírlapírók újabb információi keltették fel főképp az érdeklődést és meg lehet állapítani, hogy ezuttal Genfben Németország felvételének világtörténeti aktusa mellett ez a téma volt az, ami a világ hatalmasságait izgatta. Különösen a jugoszláv urak szállásán és a Hotel Borivage-ban voltak ebben az ügyben hatalmas megbeszélések, de érdekes nyilatkozatot tett a német delegáció egyik kiváló tagja, aki szíves volt fogadni munkatársunkat.

— Németország, — mondotta az Estilap tudósítójának dr. Bülov, követségi tanácsos, a német diplomácia mindent abból a szempontból vizsgál, mennyiben válik előnyére Európa rekonstrukciójának. A magyar-jugoszláv helyzet nagy jelentőségű enyhüléséről nekünk már régebbi információink vannak, ami azt jelenti, hogy a kibontakozás természet szerint nehézkes mozdulatait régen és különös szimpátiával figyeljük. Az a meggyőződésünk, hogy az osztrák-magyar császárság és királyság területéből alakult államok első perctől minden tekintetben egymásra vannak utalva. Nem abban az értelemben, hogy egymás nélkül nem élhetnek, mert megélhetnek, még egymás ellenére is, de nem jól élhetnek. Már pedig a nyugodtan lehajtott fej konkrét biztonsága, ami a dolgozó polgárok, a népmilliók békéjét és munkáját jelenti, a modern politikai gondolat szempontjából az egyetlen, aminek súlyt és értelmet adhatunk. Béke a szörnyű vérözön után, béke a nyugtalan és nyugtalanító évek hiszterijája után. Ez Németország jelenléte a Népszövetségben, ez Locarno aktája, ez már az első bátorítatlan tapogatódzás is Magyarország és a jugoszláv királyság között.

— Nem csak mi németek látjuk örömmel a csira szemlátomást való fejlődését. Nagy európai érdek ez.

Eppen román részről tapasztaltam,

hogy őszinte megértéssel és buzdító készséggel kísérik a

két nemzet közeledését, amely nyilván nem csupán a két ország barátságának elmélyítését jelenti, de megállapíthatóan igenis

Magyarország, Jugoszlávia és Románia

benső, barátságos, szomszédi új viszonyának kialakulásának perspektíváját szakítja fel. Budapest és Belgrád között tudomásom szerint még nem indultak meg a döntőbírósi tárgyalások, de éppen Nincsics őexcellenciája kijelentése arra utalnak, hogy ez az öröndetes déntente formális akciókban is kifejezésre jut, amennyiben

legközelebb megindulnak a két állam közötti tárgyalások,

amelyeknek perspektívája határozottan biztató a jövőre és hozhatja a surlódások végleges megszűnését Délkelet-Európa államai között.

— Ezekre a tárgyalásokra, melyek gazdasági és politikai kérdések hatalmas komplexumát dobják a felek elé, tudtommal más érdekelt országok is közvetlen befolyást óhajtanak

gyakorolni — már egy bizonyos megszilárdult barátságos alapon, s nem lehetetlen, hogy a jugoszláv és a pesti kormány a tárgyalások figyelésére agrément-t ad elsősorban Itáliának és Romániának.

Tudósítónk kérdést intézett

a lefegyverzési mozgalom

állására vonatkozóan.

— Azt hiszem, — mondotta a követségi tanácsos — az egész Európát érintő súlyos gazdasági depresszió ennek a nagy békegondolatnak dolgozik és siettetni fogja az államokat a hadseregek létszámának csökkentésére. Bizonyára nem szorul magyarázatra, hogy a fegyverkezés mily kolosszális pénzügyi terhekkel jár, ami döntő súlyu az államok háztartásának életében. Épp ezért fontos, hogy a leszerelés idején történjék, nem amikor már az állami budgettek egyensúlyát megtámadta.

— Az albizottságok most milyen részletekkel foglalkoznak?

— Az albizottságok roppant munkát végeznek. Nagyon fontos többek közt egyik albizottság feladata, mely azt a kérdést vizsgálja, vajon van-e külön defenzív és offenzív jellegű fegyverkezés, vagy minden fegyverkezés egyforma. A fő az, hogy a világ nagy lépéssel közeledett a béke álmodott tündöklő partjai felé.

Dr. P. K.

Másfélezer tifuszbeteg ...

— Az Estilap eredeti távirata —

Hannoverből jelentik: A tifuszmegbetegedések száma már a másfélezer körül jár. Eddig harmincan haltak meg. A járvány okának a Hannoveri vízzel ellátó ricklingi vízművek fertőzöttségét tartják.

Megszökött két váradai kereskedő

Hitelezési csalásért följelentették őket a rendőrségen

Ma délelőtt dr. Zoltán Jenő ügyvéd, — Judonics Lázár kolozsvári textilnagykereskedő (képviselőtében — bünvádi feljelentést tett a rendőrségen a Jorga Miklós (Zöldfa) utcai „Páva” áruház tulajdonosai M. F. és R. N. ellen. És — miután azok ismeretlen helyre távoztak — kérte, hogy kézrekerítésük iránt tegye meg a rendőrség a szükséges intézkedéseket.

A kis „Páva” áruház karrierje tipikusan mai karrier. A két ismeretlen fiatalember alig két hónappal ezelőtt alapított kevés tőkével, de annál nagyobb merész-séggel. Egyikük: akkor nősült. Kapott 100,000 csehkoronát hozományként, amit szintén befektettek az „üzletbe.” Első dolguk természetesen az volt, hogy különböző helyről tekintélyes áruhitelt

vettek föl. Így többek között Judonics Lázártól 130,000 lej értékű árut szereztek. Az üzlet megindult és alig két hónap után, megjelenített. Azt, hogy a Páva körül nincs minden rendben, Neumann Sándor, Judonics nagyváradai képviselője vette észre. Megtudta ugyan is, hogy a kereskedő egy 50,000 lejt érő árut — üzleten kívül — 30,000 lejért értékesített. Neumann gyanút fogott és utána akart nézni a dolognak. Az üzlet azonban már akkor zárva volt. Neumann azt hitte, hogy ez az izraelita ünnepek miatt van és várt, amíg az ünnepek véget érnek. A Páva azonban akkor sem nyílt meg, sőt kiderült, hogy a két ambiciózus kereskedő — megszökött Nagyváradról. R-t a napokban Biharpuszpökiben látták. M. F.-t illetőleg pedig az a gyanú, hogy

Lélek órása — Loth Ilával

apósához szökött Csehszlovákiába. Miután pedig tanuk vallják azt, hogy szombaton éjszaka kocsi állt meg a Páva áruház előtt és árukat hoztak ki onnan, nyilvánvalónak látszott, hogy hitelezési csalásról van szó, minek folytán a károsult kolozsvári cég megtette a bűnvádi feljelentést a Páva-cég ellen.

Ugy halljuk, hogy az ügyben további feljelentések várhatók.

Mi ujság?

* A Heyman-kertben lesz Tibor Ernő képkiallítása. Megírtuk, hogy vasárnap nyílik meg Tibor Ernő képkiallítása, amelyen a művész Olaszországban és Franciaországban készült új képeit állítja ki. A kiállítás — mint értesülünk — nem a Palaceban, hanem a Heyman-kertben nyílik meg.

* Magántisztviselők és kereskedelmi alkalmazottak f. hó 19-én, vasárnap délelőtt 10 órakor rendkívüli tisztújító közgyűlést tartanak a Munkás Otthonban, Wilson (Fűzes) utca 1., melyre teljes számban való megjelenést kér a vezetőség.

* Soffőrtanfolyam nyílik Nagyváradon uri soffőrök számára is. A nagyváradai soffőrök kiképzésében nagyrésze van egy kiváló autószakembernek, Toma Györgynek, aki ismét megnyitja soffőrsiskoláját. Toma soffőrsiskolájába a Cantemir (Beöthy Ödön) utcai Central garageban lehet még beiratkozni, mert a tanfolyam a hét folyamán megkezdődik. Ha elegendő hallgató lesz, külön kiképzést kapnak az amatőr soffőrök, erre a tanfolyamra már több urihölgy is beiratkozott. Toma soffőrsiskolája elméleti és rendelkezésre bocsátott autóval teljes gyakorlati kiképzést nyújt.

* A Temesvári Typograph Dalkör szombat délután érkezik Váradra és már este 9 órai kezdettel a Kath. Körben nagyszabású műsor keretében be is mutatja nagy készültségét. A Gutenberg Dalkör vezetősége mindent elkövetett, hogy valóban diszes, értékes műsort adjon a bizonyára nagy számban megjelenő közönségnek és így biztosra vehető az estély fényes sikere. A műsorban K. Baranyay Jolán, Mandel Ilonka, N. Ambrózy Irén, Laszczik Ernő, Guttmann Miklós és más művészi egyéniségek szerepelnek. A Gutenberg Dalkör vezetősége, amennyiben ez alkalomra külön meghívót nem bocsát ki, ez uton hívja meg tisztelettel Nagyvárad közönségét, a kultúregyesületeket, a munkásságot, a dal- és énekkarokat és mindazokat, akik egy valóban értékes, kulturális ünnepség részesei akarnak lenni. Egyébként az estély iránt a legteljesebb érdeklődés mutatkozik az egész városban, amit a Gutenbergisták méltán meg is érdemelnek, hisz oly sok szép, kellemes estét szereztek már a közönségnek, hogy megérdemelnek minden támogatást.

x Részlet fizetésre is előállít temetéseket a „Kegyelet” Sasnassage.

2 m. nagyságú, kékszerű lópokrokok 500 Leiért Leitner Márton Rt.-nél.

Rászorítják a váradi pékeket és mészárosokat a maximális árak betartására

A közönség köréből számtalan panasz érkezett hozzánk, hogy sem a mészárosok, sem a hentesek nem respektálják a tanács árleszállítási határozatait.

Ismeretes, hogy a maximális bizottság javaslatára az ideiglenes tanács kimondotta, hogy

a hus és a kenyér árak kilogrammonként két lejjel leszállítandók.

Ez a határozat már több mint egy hete életbelépett, a nélkül, hogy e legfontosabb élelmiszerek áraiból akár egy banit is engedtek volna. Nem tudjuk, hogy milyen alapon helyezkednek szembe a husiparosok és a sütők ezzel a méltányos árleszállító határozattal. Tény az, hogy mind a két szakma elsőnek jelentkezik minden alkalommal, amikor az árak emeléséről van szó. Különösen vonatkozik ez a mészárosokra és a hentesekre,

akik bárhol tiltakoznak, a látszat és a valóság nem vall arra, hogy üzleteikre ráfizetnek.

— Menjen az ujsághoz, vagy a városi tanácshoz vásárolni! Ez a válasz hangzik el a pulatok és vágószékek mellől a közönség felé, ha fel meri tenni a kérdést, hogy miért maradnak az árak a régiek.

Beszéltünk Tulbure György tanácselnökkel, aki kijelentette, hogy

maga is sok levelet kapott, amelyben figyelmeztetik a polgármestert, hogy a tanács határozatait nem tartják be.

Tulbure György tanácselnök már intézkedett, hogy megfelelő ellenőrzést tanúsítanak a hatóságok és minden vonalon tartsák be a maximális árakat.

— Rodolpho Valentinó film! A Dorian-filmszínház ma, szerdán mutatja be először a nemrég elhunyt legnépszerűbb filmstar Rodolpho Valentinónak legnagyobb sikerű filmjét, melynek a címe: „Figaró öfélése”. A 10 felvonásos filmremekben a bájos Bebe Daniels és a „Nyugati karaván”-ból ismert Louise Wilson, Rodolpho Valentinónak női partnerei játszanak. A film pazar kiállítása minden képeletet felülmúl. Rodolpho Valentinó pedig különösen három nagy jelenetében, mikor meztelenre vetkőzik, amikor viv és amikor csókol, minden eddigi filmalkítását felülmúlja. Az előadások 5 7 és 9 órakor kezdődnek

Heuman szinkör

Szerda: A pusztá virága. Főszerepben: Collen Moore.

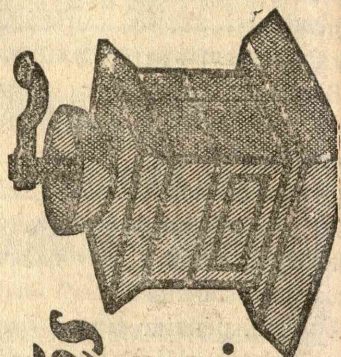
Csütörtök: A pusztá virága. Főszerepben: Collen Moore.

= A Pusztá virága ma utoljára kerül színre a Heyman Szinkör 5, 7 és 9 óras előadásain. Collen Moore, a legkedveltebb filmdivák egyike játssza a főszerepet utánozhatatlan báj és könnyedséggel. Nagy amerikai sikerei bámulatba ejtették az európaiakat és az a játszi könnyedség, ahogyan szerepét eljátsza, igazán arra a magaslatra emelkedett, mely megilleti őt. Jön a Lélek órása, főszerepben a tüneményes Loth Ilia.

Kohn beinvítál egy hölgyet lakására.

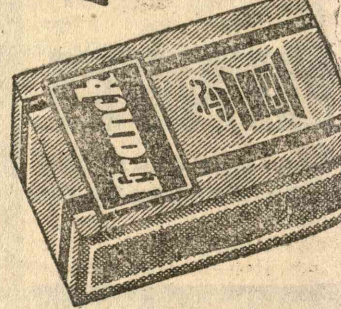
— Megyek — mondja a hölgy — de figyelmeztetem, hogy engem minden gyengéd szóért meg kell fizetni.

— Nu — mondja Kohn — meg kell nekünk sokat beszélgetni.

Maradjon a régi szokás mellett és használjon ezután is kávéjához dobozos Valódii Francokot.

Ez olcsóbbá teszi a kávé, az ízét pedig erőteljesebbé. A gabonakávéhoz is feltétlenül szükséges a Valódii Franc.

Fájdalommal megtört szívvel tudatjuk, hogy szeretett édesapánk

Herschkovits Gyula

Budapest 68 éves korában hirtelen elhunyt.

Temetése ma, szerdán d. u. 3 órakor lesz a velencei izr. temetőben.

Dr. Havas Aladár (Éleled)

Havas Manó (Budapest)

Ladányi Ignácné

szül. Herschkovits Irén

Melchner Elekné

szül. Herschkovits Teréz

Földes Manóné

szül. Herschkovits Margit

Rosenblau Józsefné

szül. Herschkovits Böske

gyermekai

Dr. Havas Aladárné

Havas Manóné

menyei

Ladányi Ignár, Melchner Elek, Földes Manó, Rosenblau József vejei és unokái gyászolják

MOZI

— Segítség! milliomas vagyok! Koline legjobb filmje ma, szerdán megy utoljára az Atlantic és Apolló mozgókban. Holnap, csütörtökön a „Ne vidd az asszonyt kísértésbe” c. hatásos dráma megy. A német filmművészet jelesei, mint Alfred Abel, Willy Kaiser, Marg Kupfer, Jacob Tiedtke játszik a darab főszerepeit. A téma egy általános társadalmi problémát tárgyal. Drámai erővel hatnak a kitűnő német rendezés alatt az egyes jelenetek.

Nagy cipővásár a Selejtes cipőáruházban Színház-utca 4.

Női, férfi és gyermekcipők nagy választékban, még nem létezett olcsó árban 2962

Erdélyi Miklós mellett foglalt állást a Magyar Párt

Csak kárt okozott Szabó Károly érthetetlen nyilatkozata

A nagyváradi sajtó bizonyos félreértéssel ragadta ki a színház körül gőzölő zürzavarból az egyetlen possiblis nevet és nem minden öröm nélkül újságolta, hogy Erdélyi Miklós hajlandó vállalni a színház vezetését. Parlagi Lajos fájdalmas bukása után ami nagy kára Várad színházkultúrájának, igenis örömmel kell fogadni magában azt is, ha egy olyan kipróbált, ragyogó színházi ember, mint Erdélyi Miklós nem idegenkedik a direktio vállalatától s elvben hajlandóságát nyilvánítja. Voltak, akik arra is utaltak, hogy a Magyar Párt is állást foglalt Erdélyi mellett s akik a helyzetet ismerik, igazán nem találhat semmi okot, hogy ezen az elhatározáson csodálkozzanak.

Már most azonban olvasunk egy egész különös nyilatkozatot a Nagyvárad mai számában. Szabó Károly ur nyilatkozik a színház kérdésben és azt mondja: dehogyan foglalt állást a Magyar Párt Erdélyi Miklós színház igazgatása mellett, dehogyan is foglalt, mindössze bizottságot küldött ki s aki a bizottság beszélgetését a párt határozatának tünteti fel, bizonyára valakinek érdekében akarja félrevezetni a hatóságokat és a közönséget. Bizonyára, mi is meg vagyunk győződve: az a magyar újságíró, akit ily hamar és könnyű szívvel meg lehet gyanúsítani, valakiknek az érdekében velemmedett arra, hogy a Magyar Pártnak tulajdonítsa a szóval alig kifejezhető szörnyűséget, hogy állást foglalt Erdélyi mellett. De vajon kinek az érdekében feledkezett meg magáról, aki ezt a hírt közölte? Az a valaki, akinek érdekében a hatóságot és a közönséget félre akarta vezetni — az a valaki nyilván a nagyváradi magyar színészet, mely megverten, kopottan, koldusan nyoszoróg a színház kapujában igen tisztelt Szabó Károly ur.

Mily fájdalmas, hogy még most is csak nyilatkoznak, nyilatkoznak. Az isten szerelmére, már rég elmúlt a kerek nyilatkozatok és szép szónoklatok ideje. Hol tartunk és hova jutunk? Ott tartunk, hogy bár a Magyar Párt hivatalosan állást foglalt Parlagi Lajos mellett, Nagyvárad tulajdonképpen magyar többségű lakosságának nincs módjában műveltségét csiszolni, a város közönségének szeptember derekán nincs színháza, amikor a szezon másutt már javában kezdődik. A kormány, fájdalom, nem vesz tudomást arról, hogy a Magyar Párt kit tartott egyedül méltónak a színház irántására, a kormány határozata valóban nem párhuzamos a Magyar Párt állásfoglalásával.

Minden tiszteletünk és bizalmunk a Magyar Párté, s éppen azért kötelességünk ocsó hízelgések helyett férfias őszinteséggel megmondanunk, hogy a közönség melynek véleményét mi ismerjük, Parlagi Lajos sajnálatos elutasítása után nem arra vár, hogy az utolsó órában is bizottságok üstejében rotyogtassák azt a kérdést, ki nyissa ki hát a színházat? Semmi esetre sem várja a közönség, hogy Parlagi elvonulása után a Magyar Párt nevében óvast emeljenek egy másik kitűnő magyar ember, egy másik kitűnő magyar színigazgató lazezi-

rozása ellen, aki másfél évtizedes becsületes munkájának gyönyörű emlékében hozza a legszebb garanciát.

Örömmel halljuk tehát, hogy Szabó Károly nyilatkozata téves, mert a párt igenis lelkes örömmel látja Erdélyi Miklóst a színház élén és ezzel ismét kongruens lépést tett a közönséggel, a mint-hogy a magyar társadalom érzelmeit reprezentálta a párt Parlagi Lajos támogatásával is. Legyen az Erdélyi Miklós vagy legyen más, akinek személye mint az övé, megbízható. A közönség a színpadról kívánja már hallani a szivdobbantó, szép magyar szavakat és nem nyilatkozatokban akarja olvasni. A varázsigére kíváncsi meg minél hamarabb felpattantja a színház kapuját.

Szabó Károly tévedésére különben eléggé rávilágítanak a történetek, amelyek kétség nélkül igazolják, hogy a közönség mellett a Magyar Párt is, most már Erdélyi Miklósban látja azt, aki elkövetkezik.

A Magyar Párt intézőbizottsága hétfő délutáni tárgyalásán, ugyanis elhatározta, hogy a színházkérdésben állandó permanenciában marad és egy öt tagú bizottságot ruházott fel ezzel a fel-

adattal. Szabó Károly is helyet foglalt ebben az öttagú bizottságban, amely rögtön összeült s megjelent azon Kotz Jenő is, később bevonták a tárgyalásba Tabéry Gézát, akinek felvilágosító szavaira nyilvánvalóvá vált, hogy Parlagi személye kiesett minden kombinációból. Ekkor felmerült még az az eszme, hogy Janovics kapja meg a színházat és Janovics Parlagit bizná meg a színház vezetésével. Ez a lehetőség is, Tabéry felvilágosításai szerint elesett mert Janovics már kimerítette a maga számára azt a színész létszámot, amelyet Magyarországról be lehet hozni, így a nagyváradi társulat számára nem jutna magyarországi színész. Enélkül pedig a nagyváradi társulat megszervezése lehetetlen. Az ötös bizottság ezzel arra az álláspontra jutott, hogy a színházat meg kell övni attól, hogy kalandos helyzetbe jusson, mint legposszibilisebb direktorként merült fel Erdélyi Miklós neve. A tény az, hogy az ötös bizottság arra a meggyőződésre jutott, hogy a Magyar Párt azt fogja javasolni a városi tanácsnak, hogy Erdélyi Miklósnak adja ki a színházat. Erdélyi Miklóst pedig felkéri, hogy Bukarestben tegye meg a lépéseket a koncesszió megszerzésére.

Lezuhant egy román repülőgép Csehországban

— Bukaresti tudósítónk távirata —

Néhány nappal ezelőtt Banciu Iuliu kapitány, aki Párisban tartózkodik, a francia kormánytól egy Potez-típusú repülőgépet kapott, hogy Páristól Bukarestig repüljön le szállás nélkül.

A repülőgép vasárnap reggel 5 órakor indult el Párisból és még aznap Bukarestbe kellett volna, hogy érkezzen.

Utasa egy francia mechanikus volt. Bukarest repülőtérén, a Baneasán, már minden előkészületet megtettek fogadására. Azonban a repülőgép nem érkezett meg, csak egy

szükszavu prágai távirat, a mely jelenti hogy

egy román repülőgép vasárnap délelőtt Morvaország Rymarow kerületében, Stara község mellett lezuhant

és a bentülő kapitány (a prágai távirat szerint Plasulescunak hívják) és a pilóta súlyosan megsebesültek.

Mindkettőjüket beszállították a rymarowi kórházba. Dimitriu ezredes, Románia katonai attaséja Prágában, rögtön elutazott Rymarowba.

További részletek hiányoznak.

Egy kisdíák titokzatos halála Barátkán

Barátkai tudósítónk jelenti: Tegnap reggel a közséklák alatt egy ismeretlen 16—17 év körüli fiatalember holttestére akadtak. A holttest fején és törzsén több zúzódás sejtette, hogy

az ismeretlen fiatalember lezuhant a hegyről és agyonzúzta magát.

A barátkai csendőrs nyomában értesítette Krausz Rudolf körörvost, mire megvizsgálták a holttestet és megállapították, hogy a szerencsétlen fiu mint-

egy 40—50 méter magasságból zuhanhatott le a szikláról.

Ruhájában találtak egy iskolai bizonyítványt,

amely szerint a szerencsétlen Nosoni Domokosnak hívják és most végezte a marostordamegyei Jobbágytelkén az elemi iskola hatodik osztályát. Különös, hogy

a községben nincs senki, aki ismerte volna a fiut

és felvilágosítást tudna adni arról, hogy miként került Ba-

rátára. A jelek szerint szerencsétlenség történt, ámbár az sincs kizárva, hogy

a kis Nosoni gyerek öngyilkos lett.

vagy éppen gyilkosságnak esett áldozatul. A nagyváradi ügyészség mindenesetre elrendelte a holttest felboncolását és értesítette a marostordamegyei hatóságokat a titokzatos halálesetről.

Szellemi lopás

az újságok ingyen olvasása

Budapesten már kitalálták a módját, hogy védekezzenek azok ellen a szellemi tolvajok ellen, akik a rikkanccsokkal szövetkezve, megkárosítják az újságvállalatokat. A budapesti rendőrség detektíveket bízott meg azoknak a megfigyelésével, akik a rikkanccsoktól kölcsönkérnek az újságértéknek néhány százallékával elegendő ki az újságárust.

Ez az izléstelen, különben megáldozó szokás, mely egy tudatlan rikkanccs bűntársává avat, Nagyváradon is divatos. Itt is vannak uriember és uriaszonyok, akik a kávéházak nyílt forgalmában hasonló üzelmektől nem riadnak vissza. Nem is tudják talán ezek a felszínes olvasók, mert hiszen nincs idejük a folyóiratokból csak a képek sorozatát átfutni, a címetek elolvasni, hogy mennyi kárt okoznak ezzel az idegen tulajdont semmibevevő szokásukkal az újságvállalatoknak.

Mintha valaki nem venne ruhát, csak mindennap egy másik kölcsön ruhában járna.

Ismeretüket nem táplálják az ilyen kép olvasók és

intelligenciájuk is felszínes marad, mint az olvasmányuk.

A nagyváradi rendőrség különben az újságvállalatok és kiadók megkeresésére hasonlóképp eljárást indít az ingyen olvasók ellen.

Ne pazarolja hiába a pénzét drága kottákra, mert minden kottát olcsón megkap a Hegedüs Hirlapirodában.

A mai zürichi nyitás

BUKARESTI 262.50

BERLIN 12315 PARIS 1475—
NEW-YORK 51717 PRAGA 153250
LONDON 2511— B.PEST 72.55
BECS 7305— MILANO 1855—

Nagyváradi árfolyamok

Magyar korona	360 pénz	350 áru
Dollár	198—	200—
Cseh korona	580	590
Svájci frank	3830	3840
Oszták shilling	2770	28—
Francia frank	550	570
Angol font	950	960
Olasz lira	690	705

Bukaresti zárlat

(déli 12 órakor)

BUDAPEST	—	—	28'10
BECS	—	—	28'15
PARIS	—	—	570
LONDON	—	—	960
ZÜRICH	—	—	3850
MILANO	—	—	710
NEW-YORK	—	—	199—
PRAGA	—	—	585

Mórickát megveri a papája,
aztán megkérdi:
— Most mondd meg, miért
kaptál verést?
— Nem rossz — zokog Mó-
ricka — előbb halálra versz, az-
tán magad se tudod, miért?

Óriási mennyiségű

női kötött kabátok,
mellények és pulove-
rek érkeztek, meglepő
1525-1 olcsó árakban

Klein Vilmoshoz
Bul. Regele Ferdinand 3.

* Az ősz Tuszán. Erdély gyö-
nyörű, romantikus ősfenyvesében,
Tuszán legzebb az ősz. Mikor
a balzsamlehelletű, karcsu sudár-
fák túlombjai finom ezüstragyo-
gással tüzi át a szeptemberi alko-
nyatok bája, Tuszán egy álomszi-
get tündéri pompáját árasztja
szét. Az örökűde magaslati leve-
gő, a fenyők fenséges aromája, az
erdőkoszorus hegyek szellőgő
csendje: mindez a nyugalom és az
egészség. Pihenni ebben a csodás
környezetben, gondoktól, izgal-
maktól távol, pihentetni a városi
ember végsőkéig feszült idegeit,
pihenni és gyógyulni: a természet
maga jelölte meg erre Tuszán.
Nagyon helyes, hogy Sebő Imre,
az egykori népszerű nagyváradi
könyvkereskedő, akinek ott kitű-
nő hírű penziója van, gondosko-
dott róla, hogy az őszi szezonban
is a legnagyobb kényelmet bizto-
sítsa vendégeinek, akik ideális
pihenőre vágnak. Kényelem, el-
sősorú ellátás, olcsó ár ikténye-
zői a pompás tusnádi penzióknak,
mely a téli szezonra, téli sportra
is berendezkedik. Sebő néhány
napig Váradon időzik, s értekez-
ni lehet vele déli 11—1 óra kö-
zött a Berger Milka-féle könyv-
kereskedésben.

LONGORA és HEGEDÜ- ISKOLÁK GYAKORLATOK

és bármilyen más zene-
művek leggyorsabban be-
szerezhetők a

**Hegedüs
Hirlapiroda**
zenemű osztályában

ORADEA. Vidéki rende-
lések aznap elintéztetnek

Viktória butorraktár

Vlahuta (Szent János) u. 2.

Székek, asztalok, hálószobák,
garnitúrák, előszoba- és álló
fogasok gyári áron. Nagy vá-
laszték, kedvező fizetési felté-
telek mellett. 2890

Hajlított butorok javítását szak-
szerűen vállalom.

Sonnenfeld Adolf-nyomda r. t.

APRÓ HIRDETÉSEK

A legkisebb apróhirdetés 10 szolg 40 lei. Egy szó 4 lei
vastag betű 8 lei. „Cim a kiadóban” jelzés díja 10 lei.
Allást keresőknek 50% engedmény.

LEVELEZÉS

„NEFELEJTS” Halaszthatat-
lan dolgom miatt, sajnos nem me-
hetek. A közelmúlt boldog per-
ceit ezután is felejtethetetlenül kö-
szönöm. Nagyon sokszor örökre
Fogas. 608

„BÖSKE”. A megadott névre
levelet küldtem a Főpostára. Mo-
toros. 609

NUIT. levelüket megkaptuk.
Választ a kiadóba vegyék át.
„Soleil.” 610

LAKÁS

CSINOS. tiszta utcai butorozott
szoba, külön bejáratú, szolid uri-
embernek kiadó. Cimeket kiadóba
kérek.

ELADÓ lakások 1, 2, 3, 4 szo-
bás olcsón, külön bejáratú buto-
rozott szobák, konyha és fürdő-
szobával is. Weisz Gizi, Matei
Basarab (Nyomda) utca 4. 618

KIADÓ csinosan berendezett
utcai szoba, közvetlen fürdőszo-
bával azonnalra, esetleg teljes el-
látással. Cim: Tudor Vladimirescu
(Magyar) utca 23. I-7. 619

5000 leit fizetnek havonta bu-
torozott szobáért, pensióval há-
romszori étkezéssel. Levelet „E.
5000” jelígre a Hegedüs hirlap-
irodába kérek. 583

ALKALMAZÁS

NYUGDIJAS vasutast alkalma-
zok könnyű munkára. Sebestyén,
Mosoiu tábornok (Mezey Mihály)
utca 14. 614

ROMANUL és németül beszélő
fiatal fűszer, csemege kereskedő
segédet október 1. felveszek. Cim
Hegedüs hirlapirodába. 612

KERESEK azonnali belépésre
perfect szobalányt, Plesz, Traian
(Széchenyi) tér 1. 611

INTELLIGENS urilány, német
és zongora tudással, vidékre ne-
velőnőnek azonnal elmenne. Le-
velet „Intelligens” jelígre a He-
gedüs hirlapirodába kér. 565

WIR suchen deutsches Fräulein
mit Büropraxis, gute Rechnerin.
Offerte mit Gehaltsprüchen an
Bourne & Comp. Oradea, Avram
Jancu (Kossuth) utca 16. 579

SZOBALÁNY (még nem volt
alkalmazva kezdő) keres helyet.
Cim: a Hegedüs hirlapirodába
kér. 584

VOLT városi tisztviselő, intelli-
gens 30 éves, nőtlen, megfelelő
állást keres. azonnali belépésre.
Szíves megkeresést kér, „Vidéken
lakom” jelígre a Hegedüs hirlap-
irodába. 588

KISZOLGALÓ kisasszony, ki
lehetőleg könyv és papírszakmá-
ban már volt, azonnali alkalma-
zást nyer. Cim a Hegedüs hirlap-
irodában. 606

MUNKASOK és munkások
osizolási munkára felvételnek a
fésűgyárban. 616

ADÁS-VÉTEL

FARKAS Pál: Imrefalvi leány
című könyvet megvételre keresem
Cim a Hegedüs hirlapirodában. 540

MINDENFÉLE színes kézimun-
kák készítését, goblent, kelént
stb. jutányos áron elvállalok. Cim
a Hegedüs hirlapirodában. 318

Nasznált olmit megvételre
keres a Sonnenfeld-nyomda

JÓKARBAN levő szép szalon-
garnitúra olcsón eladó. Zsiga Mik-
lós (Lukács György) uca 6. Patak
oldalon. 615

UJ! Varrás kedvező heti rész-
letfizetésre, női és gyermek ru-
hák, kabátok, férfi és női fehérne-
mők, elsőrangú kivitelben. Ka-
lesz, Simeon Stefan (Bethlen) ut-
ca 23. 322

CSIPŐFUZÓ, hasszorító, meltar-
tó, valódi párisi modellek készen
és mérték után olcsón csakis Ro-
senzweignál, Cosbuc (Szalárdi)
utca 9. Ferdinánd király (Rákóczi)
ut 2. 620

ALEXANDRI (Telky) utca ele-
jén bodega nagyon olcsón átadó.
Cim: Vitéz Mihály (Nagypiac) tér
10. Házmeztérnél. 621

EREDETI angol férfi és női ka-
bát és ruha szövetek, vászon és
damaszt árak gyári árban 5 havi
vagy 20 heti részletfizetésre csak
is Textil Centrala gyári leraká-
ban. Ferdinánd király (Rákóczi) ut
18. szám.

FEHÉRNEMŰ varrógép nagy
olcsón eladó. Cim a Hegedüs
lapirodában.

PIANINÓT megvételre keres
Hegedüs hirlapiroda.

INGATLAN

ELADÓ Ghica (Páris) utca
beköltözhető ház 7 lakás, utca
szoba, konyha, beköltözhető
ezer, kedvező fizetéssel. We-
Gizi, Matei Basarab (Nyomda)
utca 4.

Tisztelettel értesitem a n. é.
hölgyközönséget, hogy külföldi
utamról hazaérkeztem
és a legújabb modelujdon-
ságokkal állok a t. hölgyek
rendelkezésére. Tisztelettel

Mosse 3011 W. Adler Emma
Str. Ciorogariu (Uri-utca) 1.

Nagy harisnyavásár!

Patent gyermekharisnya	17 lejt
Női kötött harisnya	27 "
Női muslin harisnya I.	55 "
Női selyem flór " I.	88 "
Női selyem flór " selejtes	70 "
Férfi sokni	19 "
Férfi sokni I. mintás	30 "
Női mellények gyapjú I.	425 "
Gyermekekswetterek " I.	150 "

Keztyük, csipkék, himzések és min-
den rövidárú előnyösen

Klein Sándor és Társa

Ciorogariu (Uri-utca 1. 2011

Fest. Tiszti
2 nap alatt
Kalinovcsán
a Sas alatt
Mos. 2779 Vasal

KÉRJEN ÁRAJÁNLATOT ÉS MINTÁT-
SUNFIELD ORADEA
STR. PACEI 7.